

PIIRISSAARE VALLAVOLIKOGU

PIIRISSAARE VALLAVALITSUS

Piirissaare valla arengukava 2015–2020

Sisukord

Sisukord.....	2
1.Sissejuhatus.....	3
2. Piirissaare valla hetkeolukorra analüüs.....	4
2.1 Valla paiknemine ja rahvastik	4
2.2 Identiteet ja traditsiooniline elulaad, kultuur ja mittetulundusühingud	6
2.3 Sotsiaaltoetamine, tervishoid ja turvalisus	7
2.4 Ettevõtlus, põllumajandus ja turism	7
2.5 Taristu ja keskkond	8
2.6 Juhtimine ja eelarve.....	11
3. Hinnang Piirissaare valla arengutasemele SWOT tabelid.....	12
4. Piirissaare arenguvision 2025	14
5. Juhtimise missioon	14
6. Arendustegevuse põhimõtted ja arengu kavandamise mudel	14
7. Piirissaare valla strateegilised eesmärgid ja ülesanded nende täitmiseks aastatel 2014-2020	15
8. Seire.....	17
Lisa 1. Piirissaare valla investeeringute kava ja eelarvevõimalused nende elluviimiseks	18

1.Sissejuhatus

Arengukava on valla pika- ja lühiajalise arengu eesmäärke määratlev ja nende elluviimise võimalusi kavandav dokument, mis tasakaalustatult arvestab majandusliku, sotsiaalse ja kultuurilise keskkonna ning looduskeskkonna arengu pikaajalisi suundumusi ja vajadusi ning on aluseks erinevate eluvaldkondade arengu integreerimisele ja koordineerimisele (KOKS § 37).

Samas on arengukava aluseks kohaliku omavalitsuse üksuse eelarve koostamisele ning mis tahes eelarveaastal peab kehtiv arengukava hõlmama vähemalt nelja eelseisvat eelarveaastat, nagu on sätestatud kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse (KOFIS) § 20. Kui kohaliku omavalitsuse üksusel on pikemaajalisi rahalisi kohustusi või neid kavandatakse pikemaks perioodiks, tuleb arengukavas esitada andmed arengukava kehtivusaega ületavate kohustuste kohta. Vastavalt KOFIS-le tuleb koostada arengukava osana või sellega seotud iseseisva dokumendina eelarvestrateegia. Arengukava ja eelarvestrateegia on aluseks kohaliku omavalitsuse üksuse eelarve koostamisel, kohustuste võtmisel ja investeeringuprojektide kavandamisel. Piirissaare valla eelarvestrateegia on iseseisev dokument.

Piirissaare valla arengute analüüs sisaldab valla territooriumi, looduse, asustuse, rahvastiku, majanduse, tehnilise taristu ja sotsiaalse taristu teenuste ja kohaliku omavalitsemise olukorra kirjeldusi. Analüüsis tuuakse välja peamised toimunud muutused ning kohaliku omavalitsuse ees seisvad väljakutsed. Määratletakse olulisemad valdkondi mõjutavad tegurid ning valdkonna positiivse või negatiivse arengu eeldatavad mõjud valla kui terviku arengule.

Olukorra analüüsi tähtsus arengukavas tugineb arusaamisele, et arendustegevus on pidev protsess. Senised arengud mõjutavad oluliselt seda, mida on võimalik, mõistlik ja vajalik edaspidi teha. Käesolev arengukava hõlmab aastaid 2014-2020, visiooni aastani 2025 ja on edasiarendus varasemast arengukava versioonist, mis käsitles aastaid 2013-2020. Arengukavas on püütud arvestada ka 2006 kuni 2013 a kehtinud arengukavas püstitatud suundi ja arvestatud seal toodud ja saavutamata jäänud eesmärkidega. Arengukava on alusdokumendiks edasiste arenguprojektide väljatöötamiseks.

2. Piirissaare valla hetkeolukorra analüüs

Piirissaare valla hetkeolukorra analüüs jaguneb temavaldkonniti kuueks:

- 1) valla paiknemine ja rahvastik;
- 2) identiteet ja traditsiooniline elulaad, kultuur ja mittetulundusühingud;
- 3) sotsiaalhoolekanne, tervishoid ja turvalisus;
- 4) ettevõtlus, põllumajandus ja turism;
- 5) taristu ja keskkond;
- 6) juhtimine ja eelarve.

2.1 Valla paiknemine ja rahvastik

Paiknemine

Piirissaar paikneb Peipsi-Pihkva järves Peipsi Suurjärve ja Lämmijärve piiril, mis kulgeb Uhtinina - Piirissaare (põhjarannik) - Podporovje neeme joonel piki madalat veealust künnist, kus vee sügavus on enamasti kuni 1 meeter. Künnist läbivad ainult kaks kitsast laevateed (vagumust), millest saarest läänes olevat nimetatakse Eesti Väravateks ning saarest kagus olevat Vene Väravateks. Piirissaare looderannikul asuva Porka poolsaare kaugus Eesti mandrist (Uhtinina) on otsejoones ligikaudu 2 km, kuid nimetatud geograafilisel kohal puudub juurdepääs asulatest ja ta pole inimtegevuseks või liiklemiseks kõlblik. Venemaa lähimast piiripunktist saare kagurannikuni on otsejoones umbes 0,8 km. Kaugus Laaksaarest mööda veeteed Piirissaare sadamani on ligikaudu 9 km, Emajõe suudmest Praagalt ligikaudu 22 km. Piirissaare sadama kaugus Tartu kesklinnast on 67 km.

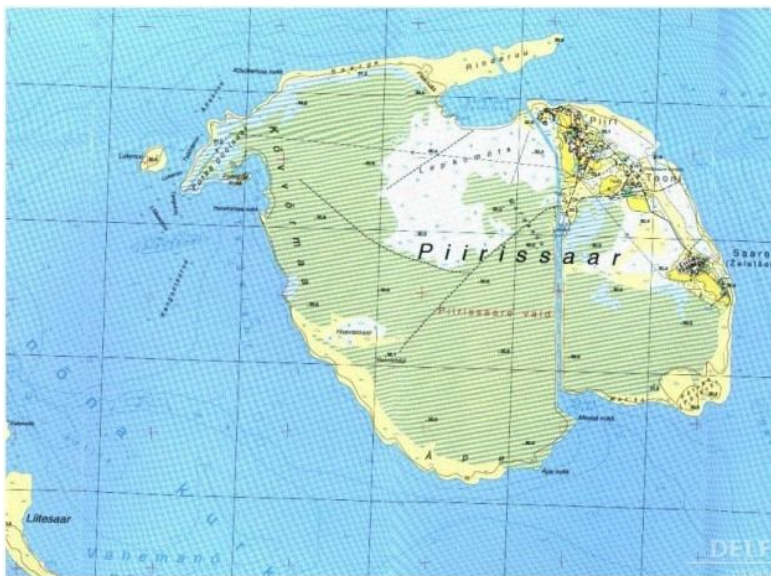
Piirissaare pindala on 7,76 km² ning saarel on kolm küla – Piiri, Tooni ja Saare. Piirissaare valla administratiivkeskus asub Tooni külas. Asend Eesti-Vene piiri lähedal muudab saare tähtsaks piirivalvepunktiks. Piirissaart läbib tehislik kanal, mis jaotab saare kahte ossa, saare keskel kanali ääres asub Piirissaare sadam. Asustus paikneb kõrgematel liivastel kühmudel. Põllu- ja aiamaad siiski jätkub enda tarbeks ning ka müügiks kartulite, sibula jt aedviljade kasvatamiseks.

Maastikuliselt moodustab valdava osa saarest madal soo, mille pind on harva üle 1 meetri kõrgemal Peipsi järve keskmisest veetasemest. Vastavalt ranna ja kalda kaitse seadusele on Peipsi järvel 200 m laiune rand, 100 m laiune ehituskeeluvöönd, 20 m laiune veekaitsevöönd ning 10 m laiune kallasrada. Maakonnaplaneeringuga on määratud tiheasustusaladeks Piiri, Saare ja Tooni küla, kus kehtib 50 m laiune ehituskeeluvöönd. Kogu saare idapoolne elamiseks kasutatav osa on sisuliselt tiheasustusala.

Piirissaar on tervikuna looduskaitse all.

Joonis 1 Piirissaare asend

Joonis 2 Piirissaar

Rahvastik

Valla elanikkonna valdav enamus kujutab endast erilist arhailise kogukondliku elulaadiga ja põliste vene vanausukultuuri traditsioonidega inimrühma. Vanausulised) on 17. sajandil Vene Õigeusu Kirikust eraldunud usuline liikumine.

2012.a alguse seisuga elas saarel Piiri, Tooni ja Saare külates kokku 101 rahvastikuregistrisse kantud elanikku. Elanikkonnast on pensioniealisi ligi 50% ja vaid 1 last. Palju on puuetega inimesi ja töövõimetus pensionäre, viis perekonda vajavad aastaringset sotsiaalabi toimetulekuks. Suvel saare elanikkond mitmekordistub küllasõitnud sugulaste ja talveks koolide või töökohtade asukohas elanud saarlaste arvel.

Paiknemine ja rahvastik – arengut mõjutavad peamised tegurid

Üldistatuna sõltub valla areng paiknemisest terve Eesti kontekstis. Asukoht on kaasa toonud kaasa toonud rahvaarvu vähenemise.

- Territoriaalse asendi parimat realiseerumist mõjutavad laeva- ja lennuliikluse, sadamate ja teede kvaliteet ning ühendus mandriga ning läbi selle maakonna ja riigi teiste piirkondadega. Mida paremad need on, seda „lähemale“ vald teistele piirkondadele liigub.
- Rahvastikuprotsesside seisukohast on olulised kohaliku omavalitsuse vastavad poliitikad – soodustuste ja toetuste olemasolu elanikele, maakasutuse planeerimine, sotsiaalsete ja tehniliste infrastruktuuride arendamine.

2.2 Identiteet ja traditsiooniline elulaad, kultuur ja mittetulundusühingud

Identiteet ja traditsiooniline elulaad, kultuur

Vanausulised on Vene ortodokssest kirikust eraldunud usuline liikumine. Vanausulised saabusid Eestisse 17. sajandil, põgenedes Venemaalt tagakiusamise eest. Vanausulised erinevad ülejäänud eestivenelastest unikaalsete traditsioonide poolest. Näiteks kasutavad nad ristimärgi tegemiseks kaht sõrme, samas kui reformitud õigeuskirik kasutab kolme. Pühakirjana kasutavad nad vanaslaavi versiooni ja ei laula mitmehäälselt.

Saarel esindatud luteriusulisi eestlasi on alla 10%. Vallas asub kaks sakraalehitist: kasutamata õigeuskirik, millel kogudus puudub ja kasutusel olev vanausuliste palvela.

Piirissaare on kultuurilis-ajaloolise omapäraga ala, kus tuleb säilitada väljakujunenud küladele omast ehitusstiili ja hoonestuse paiknemist. Põhiliseks seniste väärtuste säilimist tagavaks teguriks on senise elulaadi jätkumine (Maakonnaplaneeringu teemaplaneering „Asutust ja maakasutust suunavad keskkonnategurid“).

Muinsuskaitsealused objektid on: Piiri vanausuliste kalmistu 8410; Saare vanausuliste kalmistu 8411; Piirissaare kalmistu 8404; Piirissaare kirikuaed 8409.

Mittetulundusühingud

Vald organiseerib vabatahtlike tuletõrjetegevust. Vajalik on luua ka vabatahtlike kiirabibrigaad.

Piirissaarel tegutsev Saareküla vanausuliste kogudus on nõuetekohaselt ümber registreerimata, kuid samas omab suurt tähtsust saare elanike elus, eriti kaduma kippuva kultuuri ja traditsioonide säilitamisel ja moraalsete tõekspidamiste juurutamisel.

Saarel on viimasel aastal asutatud mitmeid MTÜsid. Tuleb hea seista nende omavahelise koostöö eest ja toetada neid projektide ettevalmistamise ja elluviimisel. Propageerida tuleb käsitööd ning välja tuleb arendada Piirisaare kaubamärk.

2.3 Sotsiaalhoolekanne, tervishoid ja turvalisus

Vallavalitsus on tegelnud puuetega inimeste hoolduse ning toimetulekutoetust vajava elanikkonnaga. Hooldajad on määratud 2015.a veebr seisuga seitsmele elanikule. Kuid arvestades elanikkonna tervislikku seisundit, see arv tõenäoliselt suureneb. Toimetulekutoetuse avalduste vastuvõtmist alustati aastal 2005 ning keskmiselt saab 2015.a igakuuliselt toimetulekutoetust 3 perekonda.

Piirissaar on haaratud Võnnu perearstipraksisega. Võnnu arstiga on koostöö hea. Oluline on ainult tagada arsti kohaletoomiseks transport, selle kulud võidakse katta valla eelarvest. Riik on eraldanud Võnnu perearstile pool meditsiiniõe kohta Piirissaare teenindamiseks. Palju on abiks Piirivalve. Paljudel saare elanikel on perearst ka Tartu linnast, sest sinna minek on mõnes mõttes lihtsam või otstarbekam kui Võnnus käimine. Talviti on meditsiiniabi halvemini kättesaadav. Velskripunkti vajab rekonstrueerimist.

Koostöö turvalisuse tagamisel on vajalik Politsei ja piirivalveametiga vajalik on abipolitsei.

Vallas on väga hästi toimiv naabrivalve.

Sotsiaalhoolekannet, tervishoidu ja turvalisust mõjutavad peamised tegurid

- Paljud sotsiaalsed probleemid on seotud elanike elanike tõrjutusega, mille vähendamise oluliseks võimaluseks on terved suhted ja aktiivne suhtlemine kogukonna sees, üksteise toetamine ja aitamine.
- Oluliseks teguriks turvalisuse säilitamiseks on kogukonnasuhete arendamine ning sotsiaalse killustumise vältimine praeguses, tihedalt seotud kogukonnatunnetuses. Siin mängib olulist rolli korrastatud elukeskkond. Heakorrastatud saare miljö loob turvalisust avalikus ruumis.
- Oluline on tuletõrje veevõtu kohtade ehitamine nõuete kohaseks ja saare vajadustele vastavaks. Kustutusvesi peab olema igal ajal kättesaadav.

Sotsiaalhoolekande, tervishoiud ja turvalisuse mõjud valla arengule

Sotsiaalteenused (nii vallavalitsuse poolt pakutavad, kuid peamine rõhuasetus on siinkohal riigi ametitega koostöös pakutavatest) aitavad toetada ümberõpet, samuti pakuvad need tuge elanikele säilitades nende tegutsemisvõime ja kaasatuse kogukonda.

Turvalisuse tagatusel on teatud mõju elanike elukohaeelistustele. Arvestades Piirissaare valla positiivset imagot turvalisuse valdkonnas, on sellel oma mõju sisserände soodustamisel.

2.4 Ettevõtlus, põllumajandus ja turism

Saare elanike peamiseks sissetulekuallikaks on läbi aegade olnud kalapüük ja sibulakasvatus, kuid tänapäeval ei suuda traditsioonilised tegevusalad elanikele vajalikku elatist pakkuda. Kalapüük on saare meeste ajalooline põhitegevusala, kuid tänu Peipsi kalavarude drastilisele vähenemisele riiklik kalanduspoliitika kohalikke rannakalureid ei soosi. Kalapüügi õigust on piirissaarlastel järjest raskem saada. Probleemideks on aina ahenev kitsas püügivöönd ümber saare, ebarentaablid

püügiajad ning harrastuskalameestega võrdsustamine nii lubade ostmisel kui saagi müügikeeld.

Sibulat kasvatatakse igas korralikus majapidamises, kuid ainult väikestel alla 0,3 ha peenramaalappidel, sest saare sibulal pole turgu. Ei suudeta konkureerida isegi mandril asuva Peipsiäärega, rääkimata importsibulast, sinne omahind tuleb igal juhul kallim tänu transpordikuludele. Arvatakse, et 50 a jooksul on sibulatoodang vähenenud umbes 30 korda. Praegu kasvatatakse saarel hinnanguliselt 12-19 tonni sibulat igal aastal ja enamus toodangust realiseeritakse Laaksaarde sõitvate kokkuostjate kaudu. Eesmärk on traditsioonide jätkamine, sibulad kui kaubamärk.

Mingisugune muu majandustegevus pole traditsioonilisi kohaliku kultuuri aluseks olnud tegevusalasid suutnud asendada, mistõttu tööeline elanikkond on sunnitud majanduslikel põhjustel, millele lisanduvad veel sotsiaalsed, nagu näiteks kooli puudumine, saarelt lahkuma.

Tegutsevaid ettevõtjaid on saarel väga vähe. Eesti Post osutab esmatarbekaupade müüki ning postiteenust.

Mõned saareelanikud tegelevad ka turistide majutamise, neile koduste lõunasöökide pakkumise ja saare tutvustamisega. Turismitalusid ega ametlikku telkimisala Piirissaarelt veel ei leia, nii tuleb oma telk püsti panna kas Piirissaare lennuväljale või paluda mõnelt kohalikult luba tema hoovi kasutada. Kindlasti tuleb lahkudes oma prügi mandrile kaasa viia.

Ettevõtlust ja töökohti mõjutavad peamised tegurid

- Mitmete objektide (järved, loodusrajad) puhul on turismi- ja puhkemajanduse rajatiste arendamisel tingimusi loovaks teguriks saare miljöö ning eripära.
- Ettevõtluse (põllumajanduse) arengu jaoks on võtmetähtsusega laevaliikluse ning tehniliste taristute olemasolu ja kvaliteet.
- Ettevõtluse (põllumajanduse) arengu jaoks on tähtis puhas loodus ning on võimalik kasvatada mahetoodangut.

Ettevõtlust ja töökohtade mõju valla arengule

- Kohapealse puhkemajanduse arendamine suurendab valla elanike vaba aja veetmise võimalusi, sest nimetatud kaks valdkonda on mitmeti seotud läbi sama taristu.
- Uute teenindusettevõtete ja kaupluste teke suurendab töökohtade arvu vallas. Kohapealne kaubandus ja teenindus mõjutab samuti positiivselt valla kogukonna sidusust ja sotsiaalset kapitali. Kaubanduse ja teeninduse areng vallas parandab elanike elukvaliteeti.
- Tarvis oleks taastada kultuurimaja külastuskeskuse näol. Hoones võiksid asuda nii muuseum kui ka konverentsisaal. Samuti tuleb leida võimalused kohviku tööks kasvõi ajuti.

2.5 Taristu ja keskkond

Maakasutus

2003 a lõpuks oli maakatastris registreeritud 102 katastriüksust kogupindalaga 36,9 ha. 31.12.2005 seisuga oli registreeritud 134 katastriüksust, pindalaga 407,7 ha. Valla munitsipaalomandisse kuulub 11 ha, millel asub 7 munitsipaalhoonet (kolm 2-korruselist maja ja endine klubihoone) ning 3 abihoonet (2 ladu ja 1 töökoda). Maareform on toimunud saarel normaalselt Piiri külas. Teistes külates on olukord problemaatiline, kuna seal maade omand ei olnud kantud kinnistusraamatuse ja maa tagastamine ei ole seetõttu olnud võimalik. Oluline on jõuda lõpuni üldplaneeringuga, misjärel alustada ulatuslikku maade munitsipaliseerimist. Teed tuleb viia registrisse..

Transport ja tehnovõrgud

Ühendus mandriga on alati olnud omavalitsuse esmane prioriteet ja selles küsimuses on saare elu kõige haavatavam (ilmastikuolud, laevade korrashoid, veeteo tähistus, sadamad). Eesti värvate süvendus on hädavajalik kord 10 aasta jooksul. Viimati tehti süvendustöid aastal 2009, kuid tööd jäid lõpetamata. Samuti on probleemiks lõunakanali kinnikasvamine. Väiksemamahulisi kanali süvendustöid oleks tarvis teha iga 3 aasta järel. Neid töid ei ole vald suuteline korraldama ilma riigi otsese finantseerimise ja juhtimiseta. Ühendus saarega toimub peamiselt Meeksi vallas asuva Laaksaare sadama kaudu. Püsiühendus toimib 7-8 kuul aastas. Talvine talitee üle Peipsi järve jää Laaksaarde või Mehikoormasse on võimalik olenevalt ilmastikust samuti vaid 2 – 3 kuud. Kõige suuremad probleemid ühenduse pidamisel ja elanike toiduainete, ravimite ja muu vajalikuga varustamisel tekivad kevad-sügisestel üleminekuperioodidel.

Sadamatele ja transpordivahenditesse on vald teinud igal aastal märkimisväärselt kulutusi, kasutades selleks riigieelarvest eraldatud sihtotstarbelisi vahendeid. Vahendite kulutamisest hoolimata aastaringsest funktsioneerivat ühendust saarvalla ja maakonnakeskuse vahel ei ole, mis oluliselt mõjutab elanike heaolu. Ühendust raskendavad samuti Peipsi järve geoloogilisest eripärast ja ilmastikust tulenevad asjaolud: veetaseme alanemine ja laevateede ummistumine setetega.

Vallavalitsusele kuulub Laaksaarde sõitev väikealus Peksi, mis amortiseerub iga aastaga, aga mis tuleks korda teha ja uuesti kasutusele võtta. Samuti on vajalik soetada vallale uus hõljuk.

Lennuväli

Saarel on olnud ka lennukite maandumisväli, kuid lennuki rentimine on liiga kulukas ja seetõttu lennuvälja ei kasutata. Rajada tuleb kõva kattega helikopteriplats.

Kriisiolukordades (erakorraline meditsiiniabi jne) on siiani tehtud koostööd kohaliku piirivalve punktiga, kellel on olemas hõljuk. Talvel on oluline transpordivahend lumesaan – bukaan. Kohalike teede ja talvise jäätee hooldamiseks on vallal olemas 2 traktorit.

Vesi ja kanalisatsioon

Piirissaarel on 3 puurkaevu: Saare külas, Piiri ja Tooni külas. 2005.a toodi Piirissaare kauplusesse sisse vesi. Kuid kanalisatsioon on välja ehitamata ja kogumiskaevud on amortiseerunud. Tagada veevarustus igale majapidamisele. Vesi tuleb sisse viia ka Piiri külas nn „maaotsas“ asuvasse hoonetesse.

Energia, side, internet

Elektriühendus on nõrk ja kõikuv (sagedased rikked). Vajalik on Eesti Energiaga koostöö leidmaks lahendused stabiilseks elektriühenduseks.

Valla internetiühendus rajati 2001. aastal Piirivalveameti ja Asoneti (Riigi Andmeside Osakond) koostöös, kuid on madala läbilaskevõimega ja tihti korrast ära. 2005 a lõpus paigaldati saarele täiendavalt WIFI ühendus ja paigaldati lisaarvuti Avalikule Internetipunktile.

Majapidamisi, vallamaja ning muid hooneid köetakse halupuudega, kuid puitu saarel napib. Halupuude toomine mandrilt on kulukas ja keeruline. Niisugune soojusenergia tootmise viis pole otstarbekas, sest sageli on soojusenergia tootmise kasutegur ahjul 40% ja pliidil 25–30%. Traditsiooniline kütmissviis on võimalik tänu elanike madalale hõivatusele, küttepude kasutamine kütmisel on hoolimata oma odavusest töömahukas ja aeganõudev, seda tingimusteks, kus küttepudega varustamine pole stabiilne.

Elkõige tuleb suurendada soojusenergia tootmise kasutegurit. Probleemi lahendusvõimalused on olemasolevate ahjude pliitide asendamine uut tüüpi ahjude, kaminat, Pioneer tüüpi pliitide või keskkütteahjudega, kus küttesüsteemi kasutegur küündib 70% ja enam. Esimeses etapis piisab traditsiooniliste ahjude ja pliitide asendamisest kaasaegsete boileritega varustatud ahjudega, mis on suutelised kütma maja või suuremat osa majast.

Keskkonnakaitse ja jäätmekäitlus

Piirissaare kuulub Peipsiveere looduskaitsealale. Peipsiveere looduskaitseala pindala on 34 610 ha. Kaitseala asub Tartu maakonnas Luunja vallas Kargaja, Kavastu ja Pajukurmu külas, Meeksi vallas Meerapalu ja Parapalu külas, Mäksa vallas Aruaia, Kastre ja Võõpste külas, Vara vallas Kargaja, Praaga, Rehemetsa ja Tähemaa külas, Võnnu vallas Ahunapalu, Kõnnu ja Lääniste külas ning Piirissaare vallas Piiri, Saare ja Tooni külas.

2013. aastal on rajatud/taastatud Piirissaarel 10 tiiki/lompi kahepaiksete elupaigana. Tiigid rajati LIFE+ projekti raames Dragonlife tegevusena. Edaspidi on vajalik antud tiikide ümbruse hooldamine ja lagedana hoidmine.

Vallavolikogu poolt on kehtestatud Piirissaare jäätmehoolduseeskiri. Igal aastal korraldatakse talgud, mille jooksul koristatakse ära põõsa alused ja muud avalikult käidavad kohad, kuhu koguneb saart külastatavate turistide prügi. 2011.a avati Piirissaare jäätmekäitlusjaam.

Probleemne on nõuetekohase kütusetankla puudumine saarel. Praegu toimub saarele laevakütuse vedu väikeste koguste kaupa.

Tehnilise taristu ja kommunaalmajanduse arengut mõjutavad peamised tegurid

- Tehnilise taristu rajamine on kulukas ettevõtmine ning jätkusuutlikumad lahendused nõuavad süsteemide terviklikku kavandamist ning kohaliku omavalitsuse, riigi ja erasektori rollijaotust ja koostööd projektide koostamisel ning elluviimisel.
- Tehniline taristu peab tagama elamumajanduse, ettevõtete ja asustuse negatiivse keskkonnamõju minimeerimise.

□ Heakorra tagamine, miljööväärtuse säilitamine ja kasvatamine on kohaliku omavalitsuse üheks ülesandeks. Looduskeskkonna säilitamisel on oluline koostöö riigiga.

□ Kodanike, seltsingute ja kogukonna omaalgatus on üheks oluliseks teguriks keskkonna ja miljöö väärtustamisel ja korrashoiul (nt „Teeme ära!“ kampaaniate korras).

Tehnilise taristu ja kommunaalmajanduse arengu mõju valla arengule

□ Kaasajastatud taristud mõjutavad otseselt elukeskkonna kvaliteeti, kvaliteetne elukeskkond toetab elanike soovi elada valla territooriumil.

□ Kaasajastatud taristud mõjutavad otseselt elukeskkonna kvaliteeti, kvaliteetne elukeskkond toetab elanike soovi elada valla territooriumil.

2.6 Juhtimine ja eelarve

Piirissaare vallavolikogu on 7-liikmeline. Vallavalitsus on 3-liikmeline: vallavanem ja kaks ühiskondlikus korras vallavalitsuse liiget. Vallavalitsuses on 3 palgalist töötajat: vallavanem, vallasekretär ja raamatupidaja. Piirissaare omavalitsusasutuse omapäraks on, et vallasekretär ja raamatupidaja töötavad kohapealsete spetsialistide puudumise tõttu Tartu linnas, mistõttu on vajalik püsiv elektrooniline side. Vallavalitsuse hallatavaid asutusi on 1 – Piirissaare Raamatukogu 1 töötajaga.

Piirissaarel toimib asustatud väikesaarte seaduse alusel tähtsamate küsimuste aruteluks (suuremad investeerimiskavad, valla eelarve, arengukava) saare üldkogu – rahvakoosolek – mille otsused omavad volikogu jaoks soovituslikku iseloomu.

Kohaliku omavalitsuse arengut mõjutavad peamised tegevused

□ Kohaliku omavalitsuse tegutsemise raamistiku loob riigi kohaliku omavalitsuse poliitika – ülesannete loendid, tulubaas, haldusterritoriaalsed otsused, kohalikele omavalitsustele suunatud regionaalpoliitika. Riigi poliitika muutumine on olulisimaks riskiks, millega kohalikul tasandil tuleb arvestada.

□ Kohaliku omavalitsuse tegevuse edukuse jaoks on tähtis tulemuslik koostöö kohalike ettevõtete ja kohaliku kogukonnaga. Arengu seisukohast on nende panus väga oluline.

Kohaliku omavalitsemise mõjud valla arengule

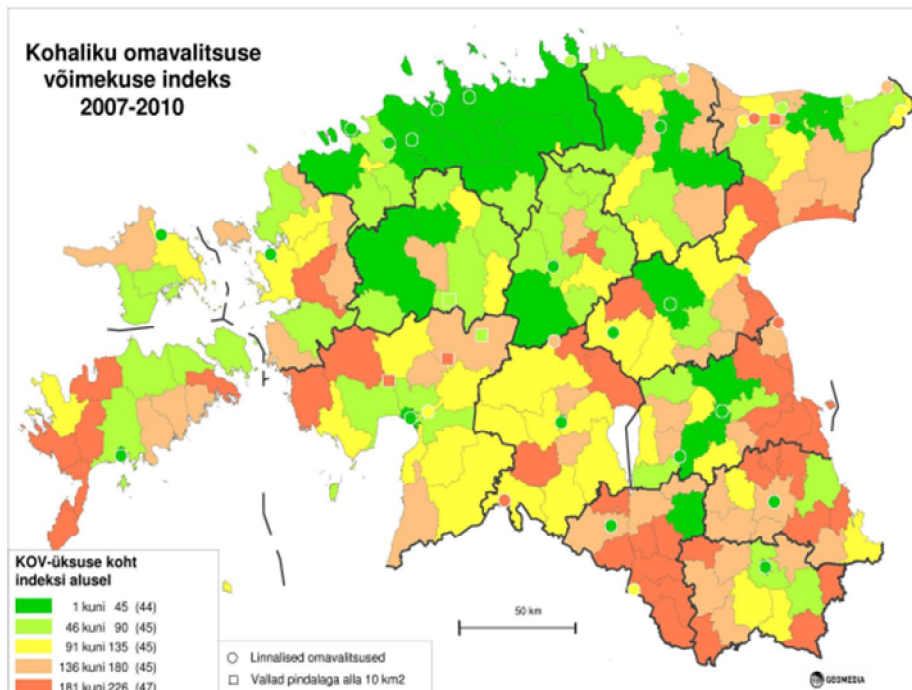
□ Kohaliku omavalitsuse tegevus mõjutab suuremal või vähemal määral kõiki vallaelu peamisi valdkondi. Neist osade korraldamine on seaduse poolt kohustuslikuna määratud, kuid ka teiste valdkondadega (rahvastikuprotsessid, turvalisus, ettevõtlus ja töökohad, kogukonnasuhted, kaubandus ja teenindus) tuleb valla tasakaalustatud arengu tagamiseks rohkemal või vähemal määral tegeleda. Piirissaare vallavalitsus peab tegema jõupingutusi selleks, et säilitada pidev dialoog kohaliku kogukonnaga nende probleemide lahendamiseks või leevendamiseks.

3. Hinnang Piirissaare valla arengutasemele SWOT tabelid

Piirissaare vald paikneb Geomeedia OÜ poolt väljatöötatud kohaliku omavalitsuse haldusvõimekuse indeksi alusel perioodil 2007-2009 Eesti omavalitsuste pingereas 219-ndal kohal. Haldusvõimekuse indeks arvutatakse kokku kuues valdkonnas:

- linna või valda moodustav rahvastik ja maa
- kohaliku majanduse tugevus ja mitmekesisus
- linna või valla elanikkonna heaolu
- kohaliku omavalitsuse finantsolukord
- kohaliku omavalitsuse organisatsiooni tugevus
- kohaliku omavalitsuse avalike teenuste maht ja mitmekesisus

Tartu maakonnas on Piirissaare vallast taga pool Peipsiääre ja Meeksi vallad.

Joonis 3 KOV võimekuse indeksi väärtused, 2007- 2010
Allikas Geomeedia

Piirissaare valla SWOT-tabel 1

Tugevad küljed	Nõrgad küljed
Lennuvälja olemasolu	Päästeameti (vabatahtlike) puudumine
Sadama olemasolu	Ettevõtlus ei ole arenenud
Piirivalve kordoniga hea koostöö	Puudub üldplaneering
Raamatukogu ja interneti olemasolu	Prügikastide puudumine avalikes kohtades
Aktiivselt tegutsev kodanikeühendus	Puudub tõmbekeskus
Puhas loodus, looduskaitseala	Hooned amortiseerunud vajavad
Võimalik arendada ettevõtlust ja luua	

töökohti (turismi)	rekonstrueerimist
Võimalused	Ohud
Euroopa Liidu struktuurfondide vahendite ja riiklike toetuste võimalused projektide elluviimiseks Elanike juurdekasv Ettevõtluse suurenemine Puhkamisvõimaluste (turismi) väljaarendamine Hoonete rekonstrueerimine Vee tee Tartu linnaga-Peipsi järvega	Elanikkonna vananemine Elektrienergia ja kommunikatsioonide ebastabiilsus Küttepuude vähesus ning keeruline transport Noorte perede väljaränne Kooli puudumine Organiseeritult turistide suunamine

SWOT analüüsist tulenevalt saab välja tuua järgmise põhilised strateegilised järeldused valla arengu jõustamiseks tugevuste, nõrkuste, võimaluste ja ohtude omavahelises maatriksis.

Tabel 2

Välistegurid / Sisetegurid	Tugevused (S)	Nõrkused (W)
Võimalused (O) väliskeskkonna seisund	Kuidas tugevuste olemasolu võib mõjutada uute võimaluste teket? SO-strateegia EL struktuurifondide vahendite kasutamine selleks, et soodustada elanikkonna kasvu ja välja ehitada toimiv infrastruktuur. Investeeringute ligimeelitamine töökohtade loomiseks ja kvaliteetse elukoha kujundamiseks.	Kuidas nõrkuste vähendamine võib mõjutada uute võimaluste teket? WO-strateegia Arendada ettevõtlust Arendada olemasolevaid kommunikatsiooniühendusi kvalifitseeritud töö soodustamiseks. Välja arendada tõmbekeskus
Ohud (T) väliskeskkonna seisund	Kuidas kasutada tugevusi ohtude vältimiseks? ST-strateegia Tagada põhiteenuste	Kuidas nõrkuste vähendamine tõrjub ohtusid? WT-strateegia Kaaluda praegu puudu jäävate

	<p>kättesaadavus vallas, et säilitada konkurentsivõime alternatiivsete elukohtadega võrreldes.</p> <p>Kaasata teadlikult kogukonda seltsitegevustesse ning kultuurisündmustesse</p>	<p>sotsiaalse taristu võimaluste pakkumist koostöös teiste lähemate kohalike omavalitsustega.</p>
--	---	---

4. Piirissaare arenguvision 2025

Piirissaare on turvalise elukeskkonnaga tunnustatud vald. Aastal 2025 tegutseb Piirissaare vald jätkuvalt iseseisva kohaliku omavalitsuse üksusena. Naaberomavalitsusüksustega toimub aktiivne koostöö erinevates valdkondades, samuti kavandatakse ühiselt piirkondliku tähtsusega kapitalimahukamaid projekte.

Vaba aja korraldamisel ja kohaliku kultuurielu toimimas hoidmisel mängivad olulist rolli kohalikud ühingud ja seltsingud.

Edasijõudnud telekommunikatsioonide tehnoloogia areng võimaldab vallaelanikel teha tööd ka kaugtööna. Niimoodi välditakse igapäevast liikumist töökoha ja kodu vahel, millega vähendatakse leibkonna kulutusi ebavajaliku transpordi peale. Toimib ettevõtluse arendamine (sealhulgas rannakalapüük, turism ja sibulakasvatuse jms.)

Elanikele on tagatud turvalisus ja esmane arstiabi. Elukeskkond on kaasajastatud toimib jäätmeäritlus, veevarustus ja kanalisatsioon, kohalik teedevõrk, kaubandus, päästeteenistus. Vallas toimib tõhus sotsiaalse kaitse ja tervishoiu süsteem. Kõrvalist abi vajavatele vanuritele on loodud hästitoimiv sotsiaalhoolekande süsteem.

Piirissaare vald on heakorrastatud ning kavandatud terviserajad ning turismialad on väljaarendatud. Paljud inimesed eelistavad elada ja puhata Piirissaare vallas, mis on tervislik ja loodussõbralik keskkond. Vallas on nõuetekohane joogivesi ning stabiilne ja toimiv elektrienergia välja arendatud. Maakasutus on reguleeritud. Välja on arendatud kõik vajalikud infrastruktuurid, toimib külastuskeskus. Tagatud on hea ühendus mandri ja eelkõige maakonnakeskusega. Saare elulaad on säilinud ja kogukonna arenguks vajalike tingimustega on arvestatud.

5. Juhtimise missioon

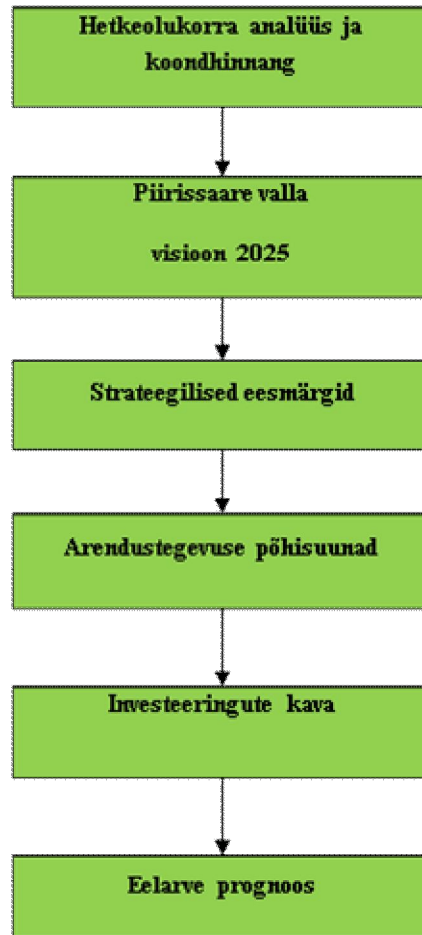
Piirissaare vallavolikogu ja vallavalitsuse missioon on luua elanikele parim elukeskkond, tagada kohaliku omavalitsuse üksuse võimekus täita omavalitsuslikke ülesandeid kvaliteetselt ja majanduslikult kaalutletult, olla kohaliku kogukonna usaldusväärne eestvedaja ja partner.

6. Arendustegevuse põhimõtted ja arengu kavandamise mudel

Piirissaare vald on seadnud oma strateegiliseks eesmärgiks arendada valda ja võimekust, mis on väikevalda kogukonnana toimimise seisukohalt põhimõttelise tähtsusega.

Tagada võimalikult kvaliteetne elukeskkond – elukeskkonna kvaliteedi tagamine ja tõstmine toimub läbi kolme allvaldkonna, milleks on turvalisus, tehniline taristu ja sotsiaalne kaitse. Tehnilise taristu arendamisega tagatakse valla elanikele heaolu.

Praeguseks väljakujunenud sotsiaalse kaitse ja toetuste korraldus võimaldab abivajajatel saada vajalikud vahendid peamiste olmeprobleemide lahendamiseks.

Joonis 4 Arengukavandamise mudel

7. Piirissaare valla strateegilised eesmärgid ja ülesanded nende täitmiseks aastatel 2015-2020

Piirissaare valla moto: Piirissaare vald . – Piirisaarel on hea olla !

Atraktiivne ettevõtluskeskkond

- Tagada Vanausuliste kogukonna jätkusuutlik areng, toetudes piirkonna kultuurilis-loodusliku eripära kui spetsiifilise arengupotentsiaali rakendamisele.
- Piirissaare valla arengu teadlikuks kujundamiseks turundatakse valda ja selle imepärast kultuuri. Mainekujundustlik tegevus ja sidumine spetsiifiliste kultuuri- ja loodusväärtustega.
- Töötada välja turismitooted kasutades selleks tõhusamalt kohalike traditsioonide potentsiaali. Ehitada välja külastuskeskus koos muuseumiga

- Toetada kohapealse kolmanda sektori kostööd ja arendusprojekte.
- Ühistegevuste arendamine naabervaldade vabaühenduste ja liikumistega.
- Koostöö arendamine ettevõtete ja transpordifirmadega.
- Rajada puhkuse ja vaba aja veetmise võimaluste laiendamiseks loodusrajad.

Nõuetekohane tervishoid ja sotsiaalhoolekanne

- Luua võimalusi töötutele ajutiseks tööhõiveks – nende rakendamine hooajatöödel (heakord, haljastus).
- Rahvatervise edendamise alaste tegevuste läbiviimine ja tervislike eluviiside propageerimine.
- Koostöö perearstiga, tervishoiualaste teenuste kvaliteedi ja kättesaadavuse tagamine.
- Rikkumata keskkond.
- Likvideerida isetekkelised prügi mahapaneku kohad, lahendada orgaaniliste jäätmete käitlemine kohapeal.
- Viia läbi aktiivset keskkonnakaitsealast selgitustööd ja –tegevusi puhkajate seas.
- Kalmistute korrashoid.

Kvaliteetne tehniline taristu

- Investeeringud laialdasele sihtgrupile suunatud avaliku ühiskasutuse funktsioonides olevatesse hoonetesse ja rajatistesse. Rekonstrueerida raamatukogu (vallamaja velskripunkt).
- Halupuidule alternatiivsete küttelahendustele väljaselgitamine ja kasutuselevõtt (näiteks : maaküte/ alternatiivsed soojusenergia saamise lahendused)
- Stabiilse elektrienergia tagamine.
- Vajalik soetada generaator elektrienergia stabiilsemaks varustamiseks.
- Teede korrashoid iga aastaselt.
- Tuletõrje veevõtu kohtade väljaarendamine
- Lennuvälja rekonstrueerimine helikopteri platsi rajamine.
- Loodusradade võrgustiku loomine, vaatetorni rekonstrueerimine.
- Turistidele paadisadamate loomine.
- Põhja kanali süvendamine.
- Kõikidel saare elamutel peab olema võimalus liituda ühisveevärki
- Vallale kuuluva paadi Peksi rekonstrueerimine.
- uue hõljuki soetamine

Arukas kohaliku omavalitsuse juhtimine ja arengu kavandamine

- Avalike teenuste kvaliteedi ja kättesaadavuse tagamine kõigile elanikele. Paberliku asjaajamise vähendamine ja internetil põhinevate teenuste võimaluste avardamine.
- Koostöö süvendamine korrakaitse- ja päästestruktuuridega. Elanike suurõnnetuste korral õigest tegutsemisest teavitamine ning erinevate õnnetuste haldamise stsenaariumide väljatöötamine.
- Olemasoleva valla kodulehe uuendamine ja ajakohastamine, selle sisukuse ja kasutajasõbralikkuse suurendamine.
- Valla vabauhenduste liikmete koolitamine projektide esitamise ja juhtimiselaste teadmiste ning oskuste süvendamiseks.
- Kujundada välja terviklik pidevalt kaasajastatav arengudokumentide süsteem.
- Suurendada koostööd huvirühmade, naaberomavalitsuste ja riiklikul tasandil.

8. Seire

Piirissaare valla arengukava kinnitab vallavolikogu ja praktilist elluviimist korraldab Piirissaare vallavalitsus. Arengukava on vallavalitsuse töövahend ja juhend oma tegevuste korraldamiseks koostöös avalikkusega. Arengukava tegevuskavas on määratletud valla lähiaastate prioriteetsed tegevused ja projektid, mille elluviimist korraldab vallavalitsus ja mis on osaliselt või täiel määral rahastatud vallaelarvest. Lisaks vallaelarvele arvestatakse tegevuskava täiendavate finantseerimisallikatena ka Eesti Vabariigi riigieelarvest eraldatavaid finantstoetusi ning Eesti, välisriikide või rahvusvaheliste organisatsioonide abi ja toetust koostööprogrammide, sh. Euroopa Liidu struktuurfondide vahendite kaasamine. Samuti on arengukava täitmiseks tarvilik tagada sihtfinantseeringuid ja erasektori kaasfinantseeringud.

Arengukava rakendamise seire ja ajakohastamine toimub iga-aastaselt, eelneades Piirissaare valla järgneva aasta eelarve koostamisele. Vastavalt kohaliku omavalitsuse korralduse seadusele peab vallavolikogu arengukava ajakohastamise tarvis tegema otsuse iga-aastaselt enne 1. oktoobrit. Arengukava ajakohastamise käigus aktualiseeritakse valla olukorda iseloomustavad faktandmed ning olukorrast tulenevad probleemipüstitused, hinnatakse arengukava elluviimise täitmist. Vajadusel täpsustatakse arengumudelisse seatud eesmärgid ja ülesandeid. Seejärel seatakse järgneva aasta tegevusprioriteetid ning viiakse sisse muudatused valla tegevuskavas, milles näidatud tegevused ja vajalikud rahalised mahud on ühtlasi aluseks valla eelarve koostamisele.

Lisa 1. Piirissaare valla investeeringute kava ja eelarvevõimalused nende elluviimiseks

	Investeeringu objekt	Teostamise aeg						Rahastusallikas
		2015	2016	2017	2018	2019	2020	
1	Üldplaneeringu ja KSH koostamine	x	x					KOV eelarve
2	Arsti ja sotsiaalpunkti (velskripunkti) rekonstrueerimine				x	x		Programmide arendamiseks, piirkondade siseriiklikud toetused
3	Piirissaare valla paviljoni rekonstrueerimine	x						Programmide arendamiseks, piirkondade siseriiklikud toetused
4	Piirissaare vaatetorni rekonstrueerimine ning loodusõppraja taastamine			x	x			KIK
5	Rannaplatsi rajamine koos kabiinide ja WCga kanali suudmesse		x	x	x			Programmide arendamiseks, piirkondade siseriiklikud toetused
6	Vallamaja raamatukogu renoveerimine ning kaasajastamine		x	x	x			Programmide arendamiseks, piirkondade siseriiklikud toetused, KOV S
7	Põhja kanali süvendamine		x	x				Programmide arendamiseks, piirkondade siseriiklikud toetused;KOV,
8	Võrkpalli- korvpalli platsi rajamine		x	x				Programmide arendamiseks, piirkondade siseriiklikud toetused, KOV
9	Teede korrashoid ning pinnase uuendamine	x	x	x	x	x	x	Programmide arendamiseks, piirkondade siseriiklikud toetused, KOV
10	Saare küla joogivee trassi rajamine	x						KIK
11	Maaotsa ja teiste piirkondade veesüsteemide rajamine või täiustamine		x	x	x			KIK, Saarte programm
12	Tuletõrje veevõtu kohtade korda tegemine	x	x					Saarte programm

PIIRISSAARE VALLA ARENGUKAVA 2015-2020

13	Tagada Vanausuliste kogukonna jätkusuutlik areng, toetudes piirkonna kultuurilis-loodusliku eripära kui spetsiifilise arengupotentsiaali rakendamisele.	x	x	x	x	x		Programmid arendamiseks, toetused, KOV	piirkondade siseriiklikud
14	Piirissaare valla arengu teadlikuks kujundamiseks turundatakse valda ja selle imepärast kultuuri. Mainekujundustlik tegevus ja sidumine spetsiifiliste kultuuri- ja loodusväärtustega.	x	x	x	x	x	x	Programmid arendamiseks, toetused, KOV	piirkondade siseriiklikud
15	Piirissaare kultuurimaja-külastuskeskus-muuseumi välja ehitamine	x	x	x				Peipsiveere programm, Piirkondade Konkurentsivõime Programm ja LEader meede	
16	Valle kuuluva paadi Peksi rekonstrueerimine		x	x				Programmid arendamiseks, toetused, KOV	piirkondade siseriiklikud